

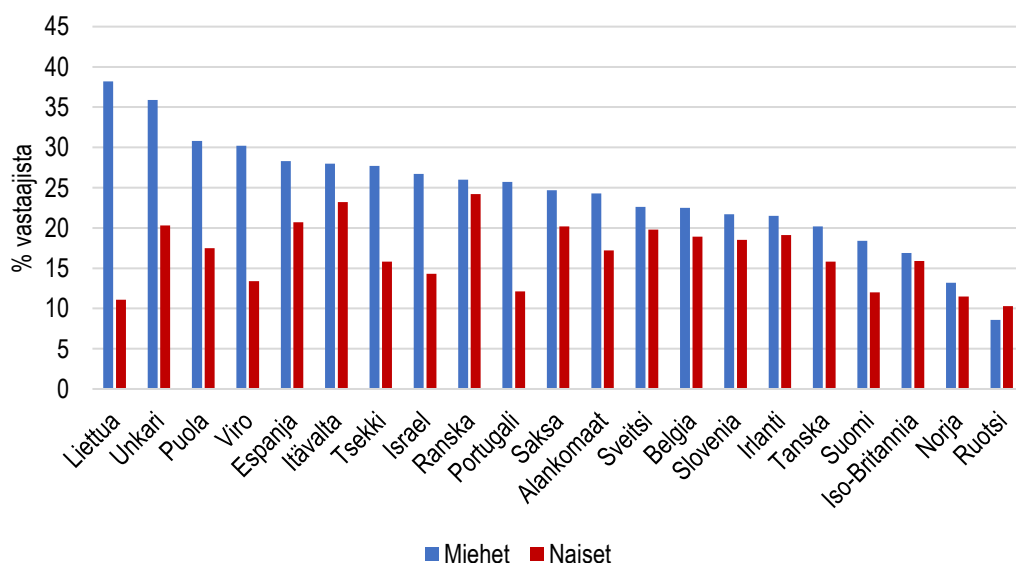

Suomalaiset tupakoivat vähän - tupakointi harvinaisempaa vain parissa Euroopan maassa

Heikki Ervasti ja Sami Mustikkamaa

Vuoden 2014 European Social Survey –tutkimuksen terveyseroja kartoittavan erityismoduulin yhteydessä selvitettiin tupakointitottumuksia 21 eri Euroopan maassa. Tulokset osoittavat, että tupakointitavoissa on huomattavia eroja Euroopan maiden välillä. Eroja on myös sukupuolen ja eri koulutusryhmien välillä. Useissa maissa päivittäistä tupakointia ilmoittaa harrastavansa noin neljännes kansalaisista, kun taas muutamassa maassa – kuten Suomessa – tupakoitsijoita on vain noin 15 prosenttia väestöstä. Erityisesti Pohjoismaiden ja Iso-Britannian kansalaiset erottuvat vertailussa vähiten tupakoivina maina, kun taas Itä-Euroopan maissa ja Ranskassa tupakointi on selvästi yleisempää.

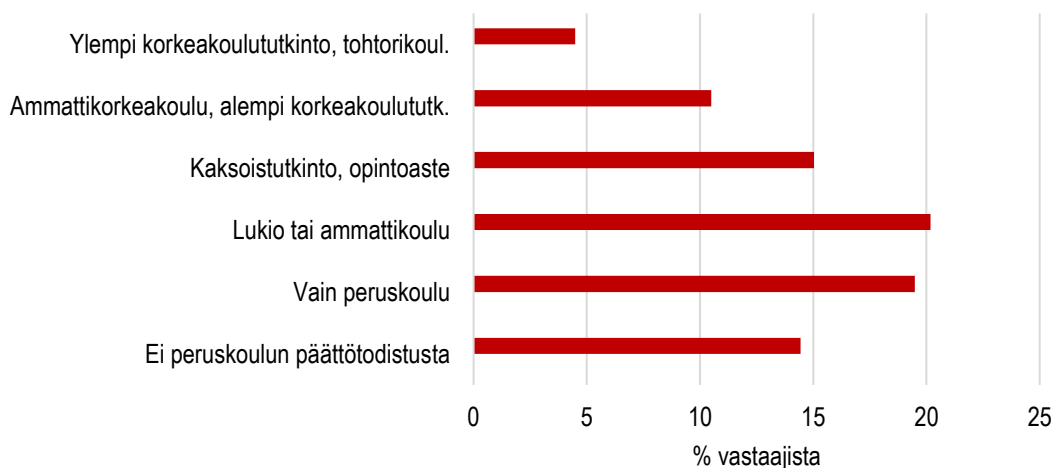
Päivittäinen tupakointi Euroopassa sukupuolittain

Kuvio 1. Päivittäinen tupakointi Euroopassa sukupuolittain. ESS 2014.

Kaikissa tutkituissa maissa miehet polttavat enemmän kuin naiset, mutta sukupuolten välisen eron suuruus vaihtelee huomattavasti maiden välillä. Esimerkiksi Iso-Britanniassa ja Ranskassa miesten ja naisten välillä ei ole juuri lainkaan eroa. Sen sijaan muutamissa Itä-Euroopan maissa jopa yli kolmannes miehistä tupakoi, kun taas naisten tupakointi ei näissä maissa ole juuri sen yleisempää kuin Euroopassa yleensä. Liettuaassa naisten tupakointi näyttää itse asiassa olevan lähes yhtä vähäistä kuin Ruotsissa, vaikka miesten osalta kyseessä ovat ääripään maat. Aikaisemman tutkimustiedon (Helldán & Helakorpi 2015) mukaan myös Suomessa tilanne oli hyvin Liettuan kaltainen 1970-luvun lopulla, mutta tästä lähtien tupakointi on vähentynyt erityisesti miesten keskuudessa. Pohjoismaita keskenään vertailtaessa havaitaan, että Suomessa tupakoinnin sukupuolierot ovat kuitenkin edelleen selkeämmät kuin muualla Pohjolassa.

Päivittäinen tupakointi Suomessa koulutuksen mukaan

Kuvio 2. Päivittäinen tupakointi Suomessa koulutusasteittain. ESS 2014.

ESS:n tulokset osoittavat myös, että sukupuolen lisäksi koulutustaso vaikuttaa tupakointitapoihin yksilötasolla. Kuviossa 2 on esitetty, miten yleistä tupakointi on eri koulutuksen saaneiden keskuudessa Suomessa. Tulosten perusteella erot ovat huomattavia, sillä korkeimmin koulutetuista vain alle viisi prosenttia tupakoi, mutta lukion ja ammattikoulun käyneistä peräti 20 prosenttia. Toisin sanoen ylemmän korkeakoulututkinnon omaavien keskuudessa päivittäin tupakoivia on alle neljännes siitä, mitä pelkän lukion tai ammattikoulun suorittaneiden keskuudessa. Ammattikorkeakoulun tai kaksoistutkinnon/opintoasteen koulutuksen suorittaneiden tupakointi asettuu näiden ääripäiden välille. Vain peruskoulun käyneiden ja niiden, jotka ovat jääneet ilman peruskoulun päättötodistusta, tupakointi

on vähäisempää kuin pelkän lukion tai ammattikoulun käyneiden keskuudessa. Tämä selittyy pääosin iän vaikutuksella: erityisesti ilman peruskoulun päättötodistusta jääneet ovat suurilta osin yli 65-vuotiaita, jotka ovat tutkimukseen sisällytetyistä ikäryhmistä selkeästi vähiten tupakoiva ryhmä (*tupakointia ikäryhmittäin ei esitetty erikseen*).

Vaikka kaikissa Euroopan maissa tupakointia ei ole onnistuttu vähentämään, Suomessa se on vähentynyt selvästi (esim. Helakorpi ym. 2012). Mikäli Ruotsia voidaan pitää esimerkkinä, ei suomalaisten tupakoinnin vähentäminen vielä entisestään liene mahdotonta, vaikka Ruotsin osalta tuloksia hieman kaunistaa se, että nuuskan käyttöä ei ole tutkimuksessa otettu huomioon. Tulosten perusteella voidaan todeta, että eri maiden terveydenhuoltojärjestelmät kohtaavat hyvin erilaisia tupakoinnin haittavaikutuksiin liittyviä resurssipaineita. Toisaalta useissa maissa kansanterveyden kohentamiseen nimenomaan tupakointia vähentämällä on vielä paljonkin mahdollisuuksia.

Lähteet:

ESS Round 7: European Social Survey Round 7 Data (2014). Data file edition 2.1. NSD - Norwegian Centre for Research Data, Norway – Data Archive and distributor of ESS data for ESS ERIC.

Helakorpi, Satu, Raisamo, Susanna, Holstila, Anna-Leena & Heloma, Antero (2012) Tupakointi Suomessa. Teoksessa Heloma, Antero ym. (toim.) Kohti savutonta Suomea. Tupakoinnin ja tupakkapolitiikan muutokset. Teema 16/2012. Helsinki: Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL).

Helldán, Anni, Helakorpi, Satu (2015) Suomalaisen aikuisväestön terveyskäyttäytyminen ja terveys, kevät 2014. Raportti 6/2015. Helsinki: Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL).

Lisätietoja: professori Heikki Ervasti (heierv@utu.fi)

– SUOMEN ESS-TUTKIMUKSEN KESKEISIÄ TULOKSIA –

**Onnellisuus ja
elämäntyytyväisyys**

**Asenteet
seksuaalivähemmistöjä
kohtaan**

Päivittäinen liikunta

Lisää tuloksia näet osoitteesta www.utu.fi/europeansocialsurvey

ISBN: 978-951-29-6919-7

ISSN: 2489-5040